ÜNİVERSİTE ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II

2. Dönem Konu Anlatımı ve Vize-Final Hazırlık Özeti

Bu PDF; Cumhuriyetin ilanından Atatürk dönemi inkılaplarına, Atatürk ilkelerinden dış politikaya ve çok partili hayata geçiş sürecine kadar Türk İnkılap Tarihi II dersinin temel konularını kısa ve anlaşılır biçimde tekrar etmek amacıyla hazırlanmıştır.

1. Mudanya Ateşkes Antlaşması

Büyük Taarruz sonrasında askeri mücadele büyük ölçüde sona erdi. 11 Ekim 1922 tarihli Mudanya Ateşkes Antlaşması ile Doğu Trakya savaş yapılmadan Türkiye'ye bırakıldı ve barış görüşmelerine geçiş süreci başladı.

2. Saltanatın Kaldırılması

Lozan görüşmelerinde temsil sorunu yaşanmaması ve milli egemenlik anlayışının güçlendirilmesi amacıyla 1 Kasım 1922 tarihinde saltanat kaldırıldı. Böylece Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığı sona erdi.

3. Lozan Barış Antlaşması

24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Barış Antlaşması, yeni Türk devletinin uluslararası alanda tanınmasını sağlayan temel belgelerden biridir. Sınırlar, kapitülasyonlar, borçlar, azınlıklar ve Boğazlar gibi birçok önemli konu ele alındı.

4. Ankara’nın Başkent Oluşu

13 Ekim 1923 tarihinde Ankara başkent ilan edildi. Ankara, Millî Mücadele dönemindeki merkezi konumu ve Anadolu’nun iç kesimlerinde bulunması nedeniyle yeni devletin yönetim merkezi oldu.

5. Cumhuriyetin İlanı

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet ilan edildi. Cumhuriyet yönetimiyle devlet başkanlığı sorunu çözüldü ve milli egemenlik anlayışı devlet yönetiminin temel ilkesi hâline geldi.

6. Halifeliğin Kaldırılması

3 Mart 1924 tarihinde halifelik kaldırıldı. Aynı dönemde eğitim ve yönetim alanlarında önemli düzenlemeler yapılarak laik ve milli devlet yapısının güçlendirilmesi hedeflendi.

7. Tevhid-i Tedrisat Kanunu

3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim kurumları tek çatı altında toplandı. Eğitimde birlik sağlanması ve çağdaş eğitim sisteminin geliştirilmesi amaçlandı.

8. 1924 Anayasası

1924 Anayasası, Cumhuriyet döneminin temel hukuki düzenlemelerinden biridir. Egemenliğin millete ait olduğu anlayışını temel almış ve devletin yönetim yapısını düzenlemiştir.

9. Çok Partili Hayata Geçiş Denemeleri

Cumhuriyetin ilk yıllarında demokratik hayatı geliştirmek amacıyla Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası gibi siyasi parti denemeleri yapıldı. Ancak dönemin siyasi ve toplumsal şartları nedeniyle bu girişimler uzun ömürlü olmadı.

10. Şeyh Sait İsyanı ve Takrir-i Sükûn

1925 yılında çıkan Şeyh Sait İsyanı, yeni Cumhuriyetin karşılaştığı önemli iç güvenlik sorunlarından biri oldu. İsyanın bastırılması sürecinde Takrir-i Sükûn Kanunu çıkarıldı.

www.ucretsizdersler.com.tr

11. Hukuk Alanındaki İnkılaplar

Laik ve çağdaş hukuk sistemi oluşturmak amacıyla önemli düzenlemeler yapıldı. 1926 yılında Türk Medeni Kanunu kabul edildi. Aile, evlenme, boşanma, miras ve kadın hakları gibi alanlarda yeni kurallar getirildi.

12. Eğitim ve Kültür Alanındaki İnkılaplar

Eğitimin çağdaşlaştırılması, okuryazarlığın artırılması ve milli kültürün geliştirilmesi amacıyla çeşitli düzenlemeler gerçekleştirildi. Yeni Türk harflerinin kabulü ve Millet Mekteplerinin açılması bu alandaki önemli gelişmelerdendir.

13. Harf İnkılabı

1 Kasım 1928 tarihinde yeni Türk harfleri kabul edildi. Latin esaslı Türk alfabesine geçişle okuma ve yazmanın kolaylaştırılması ve eğitim düzeyinin yükseltilmesi amaçlandı.

14. Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu

Türk tarihinin bilimsel yöntemlerle araştırılması ve Türkçenin geliştirilmesi amacıyla Türk Tarih Kurumu ile Türk Dil Kurumu kuruldu. Bu kurumlar kültür politikalarının önemli parçaları oldu.

15. Toplumsal Alandaki İnkılaplar

Kılık kıyafet düzenlemeleri, tekke ve zaviyelerin kapatılması, soyadı uygulaması ve takvim-saat-ölçü sistemlerindeki değişiklikler toplumsal yaşamı çağdaşlaştırmaya yönelik adımlar arasında yer aldı.

16. Soyadı Kanunu

1934 yılında kabul edilen Soyadı Kanunu ile her vatandaşın bir soyadı kullanması zorunlu hâle getirildi. Mustafa Kemal'e TBMM tarafından Atatürk soyadı verildi.

17. Kadın Hakları

Cumhuriyet döneminde kadınların eğitim, hukuk ve siyasal alandaki hakları genişletildi. Kadınlara 1930'da belediye seçimlerine, 1933'te muhtarlık seçimlerine, 1934'te ise milletvekili seçimlerine katılma hakkı tanındı.

18. Ekonomi Politikaları

Yeni devlet ekonomik bağımsızlığa önem verdi. İzmir İktisat Kongresi ile temel ekonomik hedefler tartışıldı. 1930'lu yıllarda devletçilik politikaları ve sanayi planları öne çıktı.

19. Atatürk İlkeleri: Cumhuriyetçilik

Cumhuriyetçilik, egemenliğin millete ait olması ve yönetimin halkın iradesine dayanması esasını ifade eder. Cumhuriyet rejiminin korunması ve geliştirilmesi bu ilkenin temel hedefidir.

20. Milliyetçilik

Atatürk milliyetçiliği; ortak tarih, kültür, dil ve vatandaşlık bağı temelinde milli birlik ve beraberliği esas alır. Irkçı veya ayrıştırıcı bir anlayıştan farklıdır.

21. Halkçılık

Halkçılık, toplumda ayrıcalıklı sınıfların bulunmaması ve vatandaşların kanun önünde eşit olması anlayışına dayanır. Milli egemenlik ve sosyal dayanışma bu ilkeyle ilişkilidir.

22. Devletçilik

Devletçilik, özel girişimi tamamen ortadan kaldırmadan devletin ekonomik kalkınmada yönlendirici ve gerektiğinde üretici rol üstlenmesini ifade eder. Özellikle 1930'lu yıllarda belirginleşmiştir.

23. Laiklik

Laiklik, devlet yönetimi ve hukuk düzeninin dini kurallardan bağımsız biçimde yürütülmesi ve inanç özgürlüğünün güvence altına alınması anlayışıdır.

24. İnkılapçılık

İnkılapçılık, yapılan yeniliklerin korunması ve toplumun çağdaş gelişmelere açık tutulması ilkesidir. Durağanlık yerine sürekli gelişme ve yenilenmeyi esas alır.

25. Atatürk Dönemi Dış Politikasının Temel İlkeleri

Atatürk dönemi dış politikasında bağımsızlık, gerçekçilik, barışçılık, milli çıkarların korunması ve uluslararası iş birliği temel yaklaşım oldu.

26. Musul Sorunu

Lozan'da çözülemeyen Musul sorunu daha sonra Türkiye ile İngiltere arasında görüşüldü. 1926 Ankara Antlaşması ile Musul Irak sınırları içinde kaldı ve Türkiye-Irak sınırı büyük ölçüde belirlendi.

27. Nüfus Mübadelesi

Türkiye ile Yunanistan arasında nüfus değişimi uygulandı. İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri genel mübadele kapsamı dışında tutuldu. Uygulama iki ülke arasında bir süre sorunlara yol açtı.

28. Balkan Antantı

Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında 1934 yılında Balkan Antantı kuruldu. Amaç Balkanlarda barışı ve mevcut sınırları korumaktı.

29. Montrö Boğazlar Sözleşmesi

1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenliği büyük ölçüde güçlendi ve Boğazların güvenliği konusunda daha geniş yetkiler elde edildi.

30. Sadabat Paktı

Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında 1937 yılında Sadabat Paktı imzalandı. Bölgesel barış ve iş birliğini geliştirmek amaçlandı.

31. Hatay'ın Türkiye'ye Katılması

Hatay sorunu diplomatik yollarla çözüldü. Hatay Devleti'nin kurulmasının ardından Hatay Meclisi 1939 yılında Türkiye'ye katılma kararı aldı.

32. Atatürk'ün Vefatı

Mustafa Kemal Atatürk 10 Kasım 1938 tarihinde İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda hayatını kaybetti. Ardından İsmet İnönü Cumhurbaşkanı seçildi.

33. II. Dünya Savaşı Döneminde Türkiye

Türkiye, II. Dünya Savaşı boyunca savaş dışında kalmaya yönelik denge politikası izledi. Savaşın son döneminde Almanya ve Japonya'ya savaş ilan ederek Birleşmiş Milletler sistemine katılma sürecine dahil oldu.

34. Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş

II. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'de çok partili siyasi yaşama geçiş hızlandı. Demokrat Parti 1946 yılında kuruldu ve 1950 seçimleriyle iktidara geldi.

www.ucretsizdersler.com.tr

Vize İçin Önemli Konular

- Mudanya Ateşkes Antlaşması
- Saltanatın kaldırılması
- Lozan Barış Antlaşması
- Ankara'nın başkent oluşu
- Cumhuriyetin ilanı
- Halifeliğin kaldırılması
- Tevhid-i Tedrisat
- 1924 Anayasası
- Çok partili hayata geçiş denemeleri
- Hukuk, eğitim ve toplumsal inkılaplar

Final İçin Önemli Konular

- Atatürk ilkeleri
- Ekonomi politikaları
- Kadın hakları
- Musul sorunu
- Nüfus mübadelesi
- Balkan Antantı
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi
- Sadabat Paktı
- Hatay'ın Türkiye'ye katılması
- Atatürk'ün vefatı
- II. Dünya Savaşı döneminde Türkiye
- Çok partili siyasi hayata geçiş

Dersi Çalışma Önerisi

Konuları yalnızca tarih sırasına göre ezberlemek yerine inkılapların hangi soruna çözüm getirdiği, hangi Atatürk ilkesiyle ilişkili olduğu ve dış politika gelişmelerinin Türkiye açısından hangi sonucu doğurduğu birlikte değerlendirilmelidir. Özellikle benzer kavramların karşılaştırılması vize ve final sınavlarında başarıyı artırabilir.

Kısa Tekrar

Mudanya → Saltanatın Kaldırılması → Lozan → Cumhuriyet → Halifeliğin Kaldırılması → Hukuk-Eğitim-Toplum İnkılapları → Atatürk İlkeleri → Ekonomi → Dış Politika → Hatay → II. Dünya Savaşı → Çok Partili Hayat

www.ucretsizdersler.com.tr